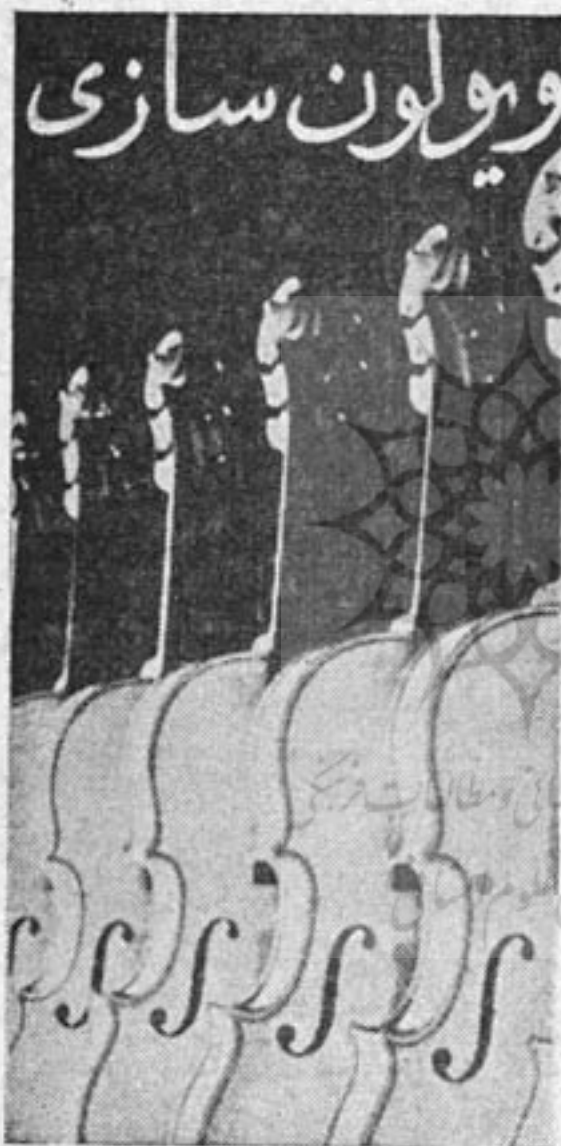

نظریاتی در بارهٔ صنعت ویولون سازی

از چندین پیش، در کنسار کارگاه ها و مؤسساتی که ادارهٔ کل هنرهای زیبا جهت توسعه و احیای هنرها و صنایع ملی، از فیبل قالی بافی و خاتم کاری و کاشی سازی و زری بافی، ترتیب داده است کارگاهی نیز برای ساختن آلات موسیقی (Lutherie) و اگر بهتر بگوئیم « ویولون سازی » تأسیس یافته که هم اکنون مشغول کار است .

اهمیت توسعهٔ هنرها و صنایع ملی و همچنین، لزوم ایجاد و ترویج هنرها و صنایع دستی دیگر آشکار - تر از آنست که در اینجا لازم باشد

بتفصیل بیشتری در بارهٔ آن سخن بگوئیم؛ قصد ما اینست که توجه خوانندگان علاقمند را به هنر و صنعت ساختن آلات موسیقی («لوتری») جلب نمائیم و ضرورت توسعهٔ آنرا در ایران نشان دهیم .

این رشتهٔ صنعتی در کشور ما سابقهٔ زیادی ندارد و شاید ده سالی بیش

نباشد که ، در بدو امر ، در اصفهان معمول شده باشد . ویولون های ساخت اصفهان ، که هم اکنون در همه شهرها یافت میشود ، متأسفانه نتوانسته اند از لحاظ مرغوبیت با ویولون های ساخت کارخانه های اروپا - حتی ویولون های کاملاً متوسط - برابری نماید زیرا ویولون های اصفهان معمولاً بوسیله صنعتگرانی که با مسائل صدا شناسی (آکوستیک) و اصول عملی ساختمان ویولون های اروپائی آشنائی ندارند ساخته میشود و از همین رو این صنعت که در آغاز با استقبال خوبی مواجه شد بزودی سیری نزولی آغاز کرد و از طرف دیگر روز بروز بر کمیت واردات ویولون های اروپائی - ساخت کارخانه ها - افزوده میشود .

باتوجه بآنچه گفته شد اداره کل هنرهای زیبا در صدد تأسیس کارگاهی برآمد که صنعتگران جوان ایرانی بتوانند هنر و صنعت ویولون سازی را مطابق اصول علمی معمول صنعتگران ایتالیا و آلمان و فرانسه فراگیرند .

از مطالعه نخستین ویولون هائی که در این کارگاه ساخته شده برمیآید که خواص صوتی (« سونوریت ») آنها بهتر از ویولون های وارده از کارخانه های اروپاست زیرا در ویولون های ساخت کارگاه ، تناسب ها و محاسبات فنی بصورتی دقیقتر بکار بسته شده و بعلاوه ویولون های مزبور سرتاسر با دست ساخته و پرداخته شده است . با وسایل دقیقی که جدیداً برای کارگاه مزبور خریداری و وارد شده است امید آن میرود که ساخته های آینده آن با ویولون های درجه اول قابل قیاس باشد .

باتوجه باینکه جنس چوب افرای ایران بمراتب مرغوب تر از چوب معروف بهمین نام که در آلمان و فرانسه بعمل می آید ، میباشد و همچنین کمی دستمزد ، صادرات ویولون های مرغوب ایرانی بخارجه کاملاً میسر بوده و از همین رو صنعت ویولون سازی در ایران آینده بسیار خوبی میتواند داشته باشد . کارگاه ویولون سازی فعلاً کوشش دارد که احتیاجات هنرستان های موسیقی وابسته با اداره کل هنرهای زیبا را از لحاظ سازهای خوب و مرغوب برآورد و همچنین مطالعات و آزمایشهائی نیز برای اصلاح و تکمیل برخی از سازهای ملی انجام می دهد . این کارگاه ضمناً میتواند بصورت مرکزی برای

تربیت صنعتگران قابل که بتدریج صنعت ساختن آلات موسیقی را ، با سلووی صحیح و علمی ، در کشور ما رواج دهد .

صنعت ساختن آلات موسیقی از کهنسال ترین و جالب ترین حرفه هایست که بهنرهای زیبا مربوط میشود و سابقه ای بسیار درخشان دارد . پیدایش بسیاری از ترقیات کشفیات موسیقی علمی را مرهون عده ای از صنعتگران این رشته باید دانست که حرفه خود را بمقام تخصصی هنری بالا برده اند . بدون صنعتگران هنرمندی که در قرن شانزدهم و هفدهم صنعت ساختن آلات موسیقی وبخصوص سازهای خانواده ویولون را در ایتالیا رونق و پیشرفتی بی سابقه بخشیدند ، مسلماً ادبیات موسیقی ویولون امروزه صورتی دیگر میداشت و اهمیت فعلی خود را احراز نمی بود .

مرکز صنعتگران ویولون سازی (لوتری) در فرانسه شهر کوچک «میر کور» (Mirecourt) در نزدیکی شهر «نانسی» میباشد که در قرون وسطی ساخته شده و در مدت ۱۵۰ سال بهترین سازندگان آلات موسیقی را ، که شهرتی جهانی دارند ، پرورش داده است .

اجداد این صنعتگران و همچنین فرزندان آنها پیوسته در شهر موطن خود مانده و حافظ سنت های بسیار کهنسالی مربوط بساختن ویولون هستند . حرفه آنها حرفه ای پردرآمد است و این صنعتگران اشخاصی غنی هستند .

در آلمان صنعت ویولون سازی چنان بخوبی توسعه یافته که آن کشور را از این لحاظ بصورت مرکزی بین المللی در آورده و ویولون های ساخت آن بهمه کشورهای فرستاد میشود تا جائی که این صنعت یکی از پردرآمدترین رشته های تجارت خارجی گشته و گذشته از اینکه میلیونها ارز عاید آن کشور میسازد وسیله معاش هزاران نفر نیز هست .

سازندگان آلات موسیقی وباصطلاح صنعتگران «لوتیه» ، معمولاً از محیط شهرهای بزرگ دوری میجویند و در شهرهای کوچک و دهکده ها سکنی

۱ - بنا بآماري که تهیه شده است کشور آلمان در سال ۱۹۳۶ آلات موسیقی بقیمتی معادل ۶ میلیون دلار صادر میکرد در صورتیکه در سال گذشته صادرات آلات موسیقی فقط در جمهوری فدرال آلمان غربی بیش از ۱۷ میلیون دلار بوده است .

گزیده و در محیطی آرام بحرفه و هنر خود اشتغال می‌ورزند . اینان معمولا مردانی با ایمان و محترم و به حرفه هنری خود فوق‌العاده وابسته و علاقمندند. از دیدن مراکز آنها در اروپا این تصور به بیننده دست می‌دهد که آنان شاید اصلا شاهد دو جنگ بزرگ جهانی نبوده‌اند و روحیات و نحوه زندگی‌شان بهیچوجه تحت تأثیر آن نرفته است . چنانکه گفتیم آنان اصول و سنن حرفه خود را نسل به نسل بارث می‌سپارند و از این لحاظ صنعت و یولون‌سازی از بسیاری جهات یکی از صنایع دستی نادر اروپاست .

س . آرا کلیان

مدیر کارگاه و یولون‌سازی اداره کل هنرهای زیبا

